

"Ei mukavampaa paikkaa olekaan"

Pitkän päivätyön Koskelankylässä tehneiden virkeiden eläkeläisten Maija Kuosmasen, Yrjö Kemppaisen ja Kauko Kuosmasen muistoja työpaikastaan kuvaa hyvin otsikossa esitetty opettaja Maire Tervosen lausunto. Vaikka aika kultaa muistot, ei voi välttyä vaikutelmalta että he ovat kokeneet työnsä antoisana ja palkitsevana.

Kun Yrjö Kemppainen tuli Koskelankylän kansakoulun opettajaksi vuonna 1946 suoraan Jyväskylän kasvatusopillisesta korkeakoulusta oli koulussa yhteensä viisi opettajaa. Vuosina 1948-82 hän toimi johtajaopettajana kunnes siirtyi uuteen Koskelan kouluun Simpsinkankaalle.

Kauko Kuosmanen valmistui opettajaksi Kajaanin seminaarista 1939 ja tuli Koskelankylän kansakouluun vuonna 1948, samana vuonna jolloin Maija Kokkonen tuli koulun terveydenhoitajaksi. Kauko Kuosmanen oli naimisissa opettaja Aili Ahon kanssa vuodesta 1950 tämän kuolemaan vuonna 1975 saakka, minkä jälkeen hän avioitui terveydenhoitaja Maija Kokkosen kanssa.

Talo tehokäytössä

Koskelankylän kansakoulussa oli parhaimmillaan 450 oppilasta ja käytössä oli seitsemän luokkahuonetta. Koulu toimi kahdessa vuorossa, aamuvuoro klo 8-13 ja iltavuoro klo 13-18. Lauantainakin oli koulua, iltavuorolla neljään, jopa viiteen saakka. Ensimmäisellä ja toisella luokalla oli enimmillään 34 oppilasta ja ylempillä 40. Voi hyvin kuvitella, miten ahdasta oli!

Ruokaa muuripadasta

Alkuaikoina ruoka keitettiin muuripadassa entisessä saunassa ja syötiin luokassa. Oppilaat toivat voileivät kotoaan. 1950-luvun alussa valmistui ruokalarakennus, jonka yläkerrassa oli veistosali. Tällöin myös terveydenhoitaja sai työhuoneen. Lämpimällä aterialla oli lapsille erittäin suuri merkitys, kertoo Maija Kuosmanen, sillä monien lasten vanhemmat olivat päivät työssä. Kun ruokatilanne oli muutenkin sodan jälkeen vaikea, olivat hernekeitto- ja rössypottupäivät todellista juhlaa. Useammin taisi kuitenkin olla kevyempää makaroni- tai muuta velliä.

Kun asunnot olivat ahtaita ja vesijohtojakaan ei ollut, oli hygienia tähän päivään verrattuna heikkoa. Sota-aikana täit levisivät, esiintyi tuberkuloosia ja jopa kurkkumätää. Rokotukset paransivat tilannetta vaikka osa vanhemmista oli niitä vastaan. Lasten yleiskunto oli heikko, esiintyi anemiaa ja pyörtyily oli yleistä. Kun rokotus tapahtui luokan edessä, saattoi useampikin jonossa seisovista kupsahtaa. Olipa eräs oppilas kiivennyt puuhun välttääkseen rokotuksen jolloin Kauko Kuosmanen oli todennut: "Antaapa Martin olla siellä puussa, kyllä se sieltä aikanaan tulee." Seuraavalla välitunnilla Martti tuli alas ja rokotus suoritettiin.

Kuri oli hyvä

Yrjö Kemppainen sanoo että opettajakoulutuksen eräänä kantavana ohjeena oli lauselmä "kuriton koulu on kuin vedetön mylly". Todellisia kuripito-ongelmia ei ollut

ja luokka saatiin rauhoittumaan arvovallalla ja puheella. Kemppaisen mielestä on tässä suhteessa edetty liian nopeaan, opettajalta on viety arvovalta. Opettajana oli hänen uransa aikana helppo olla, opettajaa arvostettiin ja hänellä oli vanhempien ja ympäristön tuki.

Taistelua koulun puolesta

Molemmat veteraanit toteavat yhdestä suusta että vanhemmat olivat koulumyönteisiä. Ajan poliittiset kahnaukset eivät tuntuneet koulun sisälle vaan kaikki olivat tukemassa opettajien toimintaa. Erikoisen kiitoksen Kemppainen antaa kansakoulun johtokunnassa olleelle Elli Sarkkiselle joka pyrki todella toimimaan koulun puolesta. Tyypillinen tapaus oli verhojen hankkiminen koululle. Kaupungin taloudenhoitaja Taskila vastusti asiaa sitkeästi jolloin Elli Sarkkinen ajoi sen läpi johtokunnassa. Taskila joutui toteamaan että "kyllä te koskelankyläläiset olette itsepäistä sakkia".

Koulun lopettamisestakin oli väliin puhetta. Kun koulutalo aiottiin ottaa jatkoluokkien käyttöön, kerrottiin tästä pienkiinteistöyhdistyksen puheenjohtajalle Matti Keskitalolle. Tämä oli mennyt kansakoulujen tarkastajan puheille ja ärjäissyt: "Koulu pysyy lapsilla!" Tarkastaja oli ihmetelty, että mikä mies se oikein oli. Johtajaopettaja Kemppainen ei alkuun ollut asiasta tietävinään, mutta todennut sitten, että se on voinut olla se Keskitalo.

Kun Yrjö Kemppainen hakeutui kouluun opettajaksi, tuttavat ihmettelivät että "miten sinä sinne". Koskelankylä oli syrjäistä työväen asutusalueetta ja vasemmistolaisilla aatteilla oli voimakas kannatus. Jälkeenpäin on helppo uskoa, kun hän sanoo, että on todella ollut tyytyväinen valintaansa. Saman toteavat myös Kauko ja Maija Kuosmanen. Yhteishenki niin opettajien kesken kuin opettajien ja kyläläisten välillä on aina ollut hyvä. Kun koulun oppilaana 1920-luvulla olleen Paavo Kärkkäisen kanssa haastattelimme näitä virkeitä eläkeläisiä, saatoimme todeta, että elämäntyöstä Koskelankylässä oli jäänyt heille pelkästään kauniita muistoja.

Leo Kähkönen